

1. Надання завідомо неправдивої інформації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим чи органам місцевого самоврядування, банкам або іншим кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків у разі відсутності ознак злочину проти власності - карається штрафом від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, якщо вони вчинені повторно або завдали великої матеріальної шкоди, - караються штрафом від трьох тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

---

1. Об'єктом цього злочину є суспільні відносини у сфері надання фінансових ресурсів і податкових пільг. Додатковими об'єктами можуть бути власність або відносини щодо формування дохідної частини державного та місцевого бюджетів.

2. Предмет злочину — неправдива інформація, що надається вказаним у цій статті адресатам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків. Тут йдеться тільки про таку інформацію, яка в конкретному випадку має юридичне значення для прийняття позитивно-го рішення щодо надання фінансових ресурсів чи податкових пільг. Ця інформація може неправдиво відображати фінансово-економічний стан або, певні сторони діяльності суб'єкта господарювання, мету отримання коштів чи засоби забезпечення їх повернення тощо. Спотворення відомостей може виявлятися в покращенні дійсності (наприклад, при отриманні кредиту) або, навпаки, — в її погіршенні (наприклад, при отриманні дотації). Якщо при цьому відомості хоч і перекручені, але дійсних даних юридичне достатньо, щоб прийняти позитивне рішення щодо надання фінансових ресурсів чи податкових пільг, — склад цього злочину відсутній (наприклад, особа подає відомості про 60 % працюючих на своєму підприємстві інвалідів, в дійсності їх 55 %, а для одержання податкових пільг згідно із законодавством достатньо 50 %).

3. Об'єктивна сторона злочину полягає у наданні завідомо неправдивої інформації органам державної влади, органам влади Автономної Республіки Крим чи органам місцевого самоврядування, банкам або іншим кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків у разі відсутності ознак злочину проти власності.

4. Надання неправдивої інформації спрямоване на введення в оману для незаконного одержання в такий спосіб субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків. Проте фактичне одержання цих ресурсів чи пільг не є обов'язковим для об'єктивної сторони цього злочину. Його слід враховувати при встановленні наслідків злочину, що має значення для кваліфікації за ч. 2 цієї статті.

5. Банк — юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії Національного банку України здійснювати у сукупності такі операції: залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб (ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. (ВВР. - 2001. - № 5-6. - Ст. 30). Для кваліфікації цього злочину не має значення, в якій із передбачених законом організаційно-правових форм банк був створений та на якій формі власності.

6. Під іншими кредиторами в цій статті слід розуміти не сторону в цивільно-правовому зобов'язанні, адже воно на момент надання неправдивої інформації ще не виникло, а того суб'єкта відносин у

сфері господарської діяльності, який згідно із законодавством має право надавати кредити суб'єктам господарювання. Наприклад, надавати фінансові кредити за рахунок залучених коштів мають право на підставі відповідної ліцензії лише кредитні установи. Саме фінансове кредитування є одним із видів фінансових послуг, надання яких регулюється спеціальним законодавством (Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. (ВВР. - 2002. - № 1. - Ст. 1).

7. Субсидія — це допомога у грошовій або натуральній формі, що надається за умови цільового призначення для стимулювання певної діяльності.

Субвенція — це фінансова допомога, яка надається для цільової реалізації конкретних програм, проектів і підлягає поверненню у разі нецільового використання.

Дотація — це надання суб'єктам господарської діяльності бюджетних коштів за умови їх безповоротності для покриття виробничих витрат, збільшення обсягів виробництва, реалізації та підвищення якості продукції тощо.

Кредит — це грошова чи товарна позика, що надається кредитором позичальнику за умови повернення у певний строк і, як правило, зі сплатою відсотків.

8. Надання суб'єктам господарювання субсидій, субвенцій, дотацій та кредитів за рахунок бюджетних коштів здійснюється відповідно до Бюджетно-го кодексу України, закону України про державний бюджет України на відповідний рік та окремих спеціальних нормативних актів. Наприклад, такі положення про державну підтримку селянських (фермерських) господарств передбачені Законом України «Про селянське (фермерське) господарство» у редакції від 22 червня 1993 р. (ВВР. - 1993. - № 32. - Ст. 341) та спільним наказом Міністерства аграрної політики України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Порядку надання та використання коштів фінансової підтримки селянських (фермерських) господарств» від 17 червня 2002 р. (ОВУ. - 2002. - № 28. - Ст. 1342). У них йдеться про надання коштів на зворотній або безповоротній основі.

9. Пільги щодо податків — це повне або часткове звільнення від сплати всіх або окремих податків (загальнодержавних чи місцевих), які передбачені законодавством про оподаткування, зокрема Законом України «Про систему оподаткування» у редакції від 18 лютого 1997 р. (ВВР. — 1997. — № 16. — Ст. 119). Слід також враховувати, що Верховній Раді Автономної Республіки Крим надано право у 2003 році у вигляді експерименту запроваджувати за погодженням з Кабінетом Міністрів України місцеві податки і збори, виходячи зі специфіки соціально-економічного розвитку регіону (ст. 39 Закону України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» (ВВР. - 2003. - № 10-11. - Ст. 86).

Пільги щодо податків установлюються і скасовуються Верховною Радою України, Верховною Радою Автономної Республіки Крим і сільськими, селищними, міськими радами відповідно до Закону України «Про систему оподаткування» (ст. 1). Пільги щодо загальнодержавних податків можуть встановлюватись або змінюватись тільки законами України про оподаткування, а щодо місцевих податків — виключно сільськими, селищними, міськими радами (див. також ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. (ВВР. - 1997. - № 24. - Ст. 170).

10. Злочин вважається закінченим з моменту надання завідомо неправдивої інформації, незалежно від того, чи була обманута особа, якій інформація була передана, а також чи були фактично одержані субсидії, субвенції, дотації, кредити та пільги щодо податків.

11. Суб'єктивна сторона цього злочину — прямий умисел, поєднаний з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків. Завідомість означає усвідомлення особою неправдивості інформації ще до фактичної передачі її адресату.

Якщо у момент надання неправдивої інформації особа мала за мету безвідплатне звернення майна на свою або інших осіб користь (наприклад, одержати кредит і не повертати його), вчинене кваліфікується залежно від обставин як замах на шахрайство або закінчене шахрайство (ст. 190 КК), тобто як злочин проти власності. Мотивом цих дій є прагнення особи неза-конно збагатити себе чи інших осіб за рахунок чужого майна. Це може, на-приклад, підтверджуватися тим, що після одержання коштів особа відразу переховується. Можлива ідеальна сукупність шахрайства з фінансовими ре-сурсами (ст. 222 КК) та шахрайства (ст. 190 КК) у тих випадках, коли осо-ба мала за мету безвідплатно обернути на свою або інших осіб користь ли-ше частину одержаних коштів.

12. Суб'єктом цього злочину може бути громадянин-підприємець або за-сновник чи власник суб'єкта господарської діяльності, а також службова особа суб'єкта господарської діяльності. Про поняття «службова особа» див. примітку та коментар до ст. 364 КК.

13. Діяння кваліфікується за ч. 2 ст. 222 КК як учинене повторно за умо-ви, що особа раніше вчинила дії, передбачені ч. 1 цієї статті, і через певний час до засудження чи після засудження за це (якщо судимість не була зня-та чи погашена в установленому законом порядку) знову вчинила їх. По-вторність цього злочину слід відрізнити від єдиного продовжуваного злочи-ну, тобто вчинення двох або більше тотожних дій, об'єднаних єдиним зло-чинним наміром (наприклад, особа, яка бажає незаконно одержати кредит, передає відповідний комплект документів із неправдивою інформацією час-тинами в різний час). Про поняття повторності також див. ст. 32 КК і ко-ментар до неї.

14. Велика матеріальна шкода (ч. 2 ст. 222 КК) — це п'ятсот і більше не-оподатковуваних мінімумів доходів громадян (згідно з приміткою до ст. 218 КК). Така шкода може виражатися, наприклад, у нецільовому вико-ристанні субсидій, субвенцій чи дотацій, неповерненні кредиту, ненадход-женні до бюджетів коштів у вигляді податків тощо. Злочин вважається закінченим з моменту фактичного завдання великої матеріальної шкоди. У випадках ненадходження коштів до бюджетів таким моментом у судовій практиці визнається наступний день після настання строку, до якого мав бу-ти сплачений податок, або з моменту фактичного ухилення від його сплати, коли закон пов'язує цей строк із виконанням певної дії (п. 14 постанови ПВСУ «Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів» від 26 березня 1999 р. № 5 (Постанови (1963-2000)... - Т. 2. - С. 149).

15. Шахрайство з фінансовими ресурсами слід відрізнити від ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (ст. 212 КК), а та-кож враховувати складне співвідношення цих злочинів. По-перше, у ст. 222 КК йдеться тільки про пільги щодо податків. Тому у випадках надання неправдивої інформації з метою одержання пільг щодо зборів, інших обов'язкових платежів, що входять до системи оподаткування, вчинене не містить складу цього злочину і може кваліфікуватись як спосіб ухилення від сплати цих зборів, обов'язкових платежів за ст. 212 КК.

По-друге, надання неправдивої інформації з метою незаконного одержан-ня пільг щодо податків (ст. 222 КК) слід відрізнити від приховування втра-ти права на податкові пільги (законно одержані раніше) як способу ухилен-ня від сплати податків (ст. 212 КК) (п. 15 вказаної постанови Пленуму Верховного Суду України). Також за ст. 212 КК слід кваліфікувати надання особою недостовірних даних про наявність пільг щодо оподаткування (про-тилежне роз'яснення Пленуму Верховного Суду щодо цього, викладене там же, суперечить ст. 222 КК).

По-третє, надання неправдивої інформації з метою одержання пільг що-до податків, яке не завдало матеріальної шкоди, або завдана шкода у вигляді фактичного ненадходження коштів до бюджетів є меншою, ніж 1 000 неопо-датковуваних мінімумів доходів громадян, — не передбачене в ст. 212 КК, а тому в усіх випадках кваліфікується за ст. 222 КК. Коли така шкода скла-дає 1 000 і більше, проте є меншою від 5 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виникає конкуренція загальної (частини 1 чи 2 ст. 212 КК) та спеціальної (ст. 222 КК) норм, яку слід вирішувати шляхом застосування

спеціальної норми про більш тяжкий злочин — шахрайство з фінансовими ресурсами. Нарешті, коли завдана шкода в 5 000 разів і більше перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян, вирішальне значення має не спосіб учинення злочину, а тяжкість його наслідків, тому злочин слід кваліфікувати тільки за ч. 3 ст. 212 КК як ухилення від сплати податків, що призвело до фактичного ненадходження в бюджети коштів в особливо великих розмірах.

По-четверте, можливі випадки вчинення дій, передбачених ст. 222 КК, Особою, яка не є суб'єктом цього злочину, що виключає застосування цієї статті, проте з урахуванням їх наслідків може бути кваліфіковано за ст. 212 КК. Наприклад, надання особою завідомо неправдивої інформації державним органам з метою незаконного отримання пільг щодо прибуткового податку з громадян може кваліфікуватися за ст. 212 КК як ухилення від сплати податку, що призвело до відповідних наслідків.

16. При вирішенні питання про співвідношення шахрайства з фінансовими ресурсами та фіктивного підприємництва (ст. 205 КК) слід враховувати, що ці норми передбачають різні дії, вчинення яких достатньо для визнання цих злочинів закінченими. Тому можлива лише реальна сукупність цих злочинів. Ці дії можуть вчинюватися однією і тією самою особою або різними особами, що може впливати на їх кваліфікацію. Наприклад, коли завідомо неправдива інформація, про яку йдеться в ст. 222 КК, надається службовою особою суб'єкта підприємницької діяльності, зареєстрованого для зайняття фіктивним підприємництвом, — вчинене слід кваліфікувати за сукупністю статей 222 та 205 КК за умови, що саме ця особа раніше створила або придбала цей господарський суб'єкт, і лише за ст. 222 КК — у противному разі.

17. Питання про співвідношення шахрайства з фінансовими ресурсами та приховування стійкої фінансової неспроможності (ст. 220 КК) виникає у зв'язку з наявністю в складах цих злочинів однакових дій — подання недостовірних (неправдивих) відомостей. Проте ці дії мають різні причинно-наслідкові зв'язки та юридичне значення. У статті 220 КК вони є способом приховування стійкої фінансової неспроможності, і саме це завдає великої матеріальної шкоди кредиторам, яка є обов'язковою ознакою. У статті 222 КК такі дії пов'язані з метою незаконного одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів чи пільг щодо податків або із фактичним їх одержанням. Тому самі дії визнаються закінченим злочином, а наслідки визначаються з урахуванням зв'язку дій з указаними фінансовими ресурсами та податковими пільгами. У випадках конкуренції цих норм слід застосовувати ст. 222 КК, яка передбачає більш суворе покарання.

18. Якщо особа спочатку підробила документи, а потім їх використала при вчиненні шахрайства з фінансовими ресурсами, то вчинене слід кваліфікувати як сукупність злочинів, передбачених статтями 366 чи 358 та 222 КК. Використання документа, підробленого іншою особою, охоплюється ст. 222 КК.